

MEER DEMOCRATIE

Model reglement – Burgerbegroting

Toelichting:

Het nieuwe Decreet Lokaal Bestuur, dat ingaat op 1 januari 2019, regelt in artikel 304 enkele instrumenten voor burgerparticipatie in de gemeenten. Echter, artikel 304 par. 4 stelt dat de gemeenteraad ook andere mogelijkheden voor burgerparticipatie kan invoeren, waarbij par. 5 bepaalt dat gemeenteraden dit vorm dienen te geven in een reglement.

Het onderstaande model-reglement bevat een mogelijke regeling voor een burgerbegroting. Er zijn veel mogelijke manieren om zeggenschap door burgers over de begroting vorm te geven. Deze hebben allen hun voor- en nadelen.

In de onderstaande opzet volgen wij grotendeels de aanpak waarmee ervaring is opgedaan in o.a. het district Antwerpen en de gemeente Gent. Hierbij is geen sprake van zeggenschap van burgers over de gehele begroting, maar wordt een percentage van de begroting opzij gezet voor toewijzing door de burgers aan projecten die ingediend en uitgevoerd worden door burgers c.q. maatschappelijke organisaties. Wij hebben in dit voorbeeld gekozen voor 2 procent. Dit is overigens fors lager dan in het district Antwerpen, waarin maar liefst 10 procent van de begroting door de burgers wordt toegewezen.

Dit reglement biedt een raamwerk voor het proces. Andere keuzes zijn echter mogelijk, afhankelijk van de grootte van de gemeente en lokale omstandigheden. Sterker, het ligt voor de hand om burgers zich ook uit te laten spreken over de inrichting van het proces. Zij zijn de ervaringsdeskundigen bij uitstek en het vergroot hun eigenaarschap en betrokkenheid als zij ook zeggenschap over het proces hebben. Dit kan een onderdeel worden van het einde van een

burgerbegrotingscyclus, of het begin van een nieuwe. De burgerbegroting staat immers in Vlaanderen nog in de kinderschoenen.

Bovendien hebben wij in dit reglement niet alle details vastgelegd omtrent o.a. de exacte wijze waarop burgers thema's vaststellen, de budgetten over de thema's verdelen en stemmen op de ingediende projecten. De reden is dat gemeentebesturen ruimte moeten hebben om te experimenteren met verschillende vormen, of deze aan lokale omstandigheden aan te passen, zonder noodzakelijke wijziging van het reglement. De getallen in dit modelreglement zijn dus suggesties.

In de onderstaande opzet is het echter zo dat burgers via fysieke bijeenkomsten echter eerst thema's kiezen waar zij graag meer geld aan willen besteden en vervolgens per thema budget toewijzen. In het reglement staat dat dit bij consensus dient te gebeuren. In Antwerpen is dit zo geregeld dat de deelnemers worden verdeeld over tafels van ca 7 personen. Deze bereiken via overleg consensus over een klein aantal gewenste thema's en wijzen ook bij consensus budget toe aan die thema's. Met gebruik van de methode-D'Hondt worden de resultaten van de verschillende tafels vervolgens omgerekend tot een soort gemiddelde. Daarna kunnen burgers en organisaties projecten indienen op de genoemde thema's en binnen het themabudget. Vervolgens stemmen alle burgers – ook degenen die niet bij de fysieke bijeenkomsten waren – over de projecten. In het eerste gedeelte ligt dus de nadruk op fysiek overleg en consensus, in de laatste fase heeft echter iedereen een individuele en gelijke stem.

Bij de uitvoering van de burgerbegroting komt het één en ander kijken. Het is niet iets dat een ambtenaar er even bij doet. Daarom raden wij gemeentebesturen aan om een projectleider hiervoor aan te stellen voor zeker 0.5 tot 1 VTE.

Van alle Vlaamse gemeenten heeft het district Antwerpen de meeste ervaring met de burgerbegroting. Meer informatie over hoe zij het aanpakken, kunt u krijgen via burgerbegroting@stad.antwerpen.be of tel. +32 (0)3 338 33 10.

Het model-reglement

Artikel 1 – Algemene bepalingen

1. De gemeente stelt jaarlijks 2 procent van haar begroting beschikbaar voor toewijzing door de inwoners aan door burgers ingediende projecten die ten goede komen aan de inwoners van de gemeente.

2. De burgerbegrotingscyclus bedraagt telkens één jaar. Projecten dienen uitgevoerd te worden voor het einde van het daarop volgende kalenderjaar.
3. Deelname aan de bijeenkomsten bedoeld in de artikelen 2 en 3, en aan de stemming bedoeld in artikel 6, staat open voor alle inwoners van de gemeente vanaf 16 jaar.
4. Onverwijld na het aantreden van een nieuwe gemeenteraad neemt zij een besluit omtrent zelfbinding van de gemeenteraad aan de uitkomsten van de burgerbegrotingscyclus.
5. Het college van burgemeester en schepenen voert actief beleid om alle doelgroepen te bereiken.

Artikel 2 – Vaststelling van thema's

1. Het college organiseert in februari een startbijeenkomst en nodigt hiervoor actief inwoners uit. Op deze bijeenkomst wordt uitleg gegeven over de burgerbegrotingscyclus, de structuur van de gemeentebegroting, de gemeentelijke bevoegdheden en relevante gemeentelijke projecten. Deze informatie wordt ook verstrekt aan de gehele bevolking via de gemeentewebsite, door huis-aan-huis-verspreiding of via de lokale (sociale) media.
2. Op basis van een lijst van alle gemeentelijke bevoegdheden en taken bepalen de deelnemers bij consensus voor welke 10 begrotingsthema's dit jaar projecten kunnen worden ingediend. Hiertoe kunnen zij in groepen worden opgedeeld waarbij de uitslag wordt bepaald op een gemiddelde van alle groepen.
3. Aan het eind van de bijeenkomst wordt de uitslag bekend gemaakt.

Artikel 3 – Toewijzing van middelen

1. Het college organiseert in maart een vervolgbijeenkomst en nodigt hiervoor actief burgers uit. Op deze bijeenkomst wordt uitleg gegeven over de 10 gekozen begrotingsthema's, de gemeentelijke projecten die reeds uitgevoerd worden rond deze thema's en voorbeelden van kosten van voor deze 10 thema's typerende activiteiten.
2. Bij consensus verdelen de deelnemers het beschikbare budget over de 10 gekozen begrotingsthema's. Hiertoe kunnen zij in groepen worden opgedeeld waarbij de uitslag wordt bepaald op een gemiddelde van alle groepen.
3. Aan het eind van de bijeenkomst wordt de uitslag bekend gemaakt.

Artikel 4 – Indiening van projecten

1. Gedurende april, mei en juni kunnen burgers eenvoudig en laagdrempelig schriftelijk en/of online projecten indienen bij het college voor mogelijke subsidiëring uit de budgetten die tijdens de vervolgbijeenkomst zijn vastgesteld.
2. Diegenen die projecten willen indienen, kunnen aanspraak maken op ambtelijke ondersteuning.
3. Gedurende juli, augustus en september toetst het college of de ingediende projecten voldoen aan de criteria zoals gesteld in artikel 5.

Artikel 5 – Criteria voor projecten

1. Projecten dienen te vallen binnen één van de 10 gekozen thema's.
2. Projecten dienen ten goede te komen aan de inwoners van de gemeente.
3. Projecten dienen te vallen binnen de bevoegdheden van de gemeente.
4. Projecten met een uitgesproken religieus, politiek of commercieel karakter, evenals projecten die fondsenwerving als doel hebben, zijn uitgesloten.
5. Projecten dienen voor het einde van het volgende jaar te zijn uitgevoerd.
6. Projecten kunnen worden ingediend door natuurlijke personen vanaf 18 jaar die ingezetene zijn van de gemeente, of door privaatrechtelijke organisaties of feitelijke verenigingen.
7. Projecten bevatten minimaal een beschrijving van de doelen, de wijze waarop de doelen bereikt, een tijdsfasering en een begroting.
8. Projectbegrotingen mogen niet meer bedragen dan het maximale bedrag dat voor een thema beschikbaar is, conform het bepaalde in artikel 3 lid 2. Tevens mogen begrotingen van projecten ingediend door natuurlijke personen niet meer dan 5.000 euro bedragen.

Artikel 6 – De stemming

1. In oktober kunnen alle inwoners van 16 jaar en ouder onder opgave van hun rijksregisternummer stemmen over de ingediende projecten die naar het oordeel van het college aan de criteria zoals gesteld in artikel 6 voldoen.
2. De stemming kan plaatsvinden op bijeenkomsten in levende lijve, via het internet, via de post of op een nog andere te bepalen wijze.
3. De wijze van stemmen wordt nader bepaald, met dien verstande dat de stemmen van alle inwoners onderling even zwaar tellen.

Artikel 7 – Vaststelling van de uitslag

4. De uitslag wordt berekend op basis van de geldig uitgebrachte stemmen.

5. De projecten met de meeste stemmen worden gehonoreerd voor zover het maximumbedrag per thema dat toelaat.
6. Een project met minder stemmen kan voorrang krijgen boven een project met meer stemmen indien het eerstgenoemde project, in tegenstelling tot het project dat meer stemmen kreeg, nog gefinancierd kan worden uit een restant binnen een themabudget.

Artikel 8 – De uitvoering

1. De indieners van elk project worden begeleid door tenminste één, door het college aan te wijzen, ambtenaar.
2. Het college sluit samenwerkingsovereenkomsten met de indieners van alle projecten die tijdens de stemming zijn goedgekeurd. Daarin wordt minimaal opgenomen:
  - a. het doel en de activiteiten van het project;
  - b. de begroting;
  - c. de tijdsfasering;
  - d. welke natuurlijke personen of rechtspersonen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het project;
  - e. de uitbetaling van de subsidie.
3. De uitbetaling van de subsidie geschiedt in schijven, waarbij de laatste schijf wordt uitbetaald na uitvoering van het project en de verantwoording als gesteld in artikel 9.

Artikel 9 – Verantwoording

1. Alvorens het laatste deel van de subsidie wordt verstrekt, dienen de indieners alle gemaakte kosten aan te tonen met bewijsstukken.
2. Middelen die niet zijn besteed zijn of die niet aantoonbaar rechtmatig zijn besteed, kunnen worden teruggevorderd.
3. Het college informeert de gemeenteraad en de bevolking regelmatig over het verloop en de status van de projecten.

Artikel 10 – Onafhankelijke commissie

1. Het college kan taken zoals de toetsing van ingediende projecten aan de criteria overdragen aan een onafhankelijke commissie.
2. In dat geval worden de commissieleden benoemd door de gemeenteraad, het betreffen dan leden uit alle lagen van de bevolking.
3. De functies van burgemeester, schepen, raadslid of ambtenaar zijn onverenigbaar met het lidmaatschap van deze commissie.

Artikel 11 – Burgerinspraak in het proces

Inwoners die deelnemen aan de burgerbegrotingscyclus brengen periodiek advies uit aan het college en de gemeenteraad over de inrichting van het burgerbegrotingsproces.